

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο:

1. Τι λοιπόν; Αυτό δεν είναι φυσικό, είπα εγώ, και δεν απορρέει αναγκαστικά από τα προηγούμενα, ότι δηλαδή ούτε οι απαίδευτοι και όσοι δεν έχουν γνωρίσει την αλήθεια θα μπορούσαν ποτέ να κυβερνήσουν ικανοποιητικά μια πόλη, ούτε αυτοί που αφήνονται να ασχολούνται ως το τέλος της ζωής τους με την παιδεία, οι πρώτοι, γιατί δεν έχουν ένα συγκεκριμένο στόχο στη ζωή τους, τον οποίο κυνηγώντας πρέπει να κάνουν όλα ανεξαιρέτως όσα τυχόν πράττουν και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή, και οι δεύτεροι, επειδή με τη θέλησή τους δεν θα αναμειχθούν στην πρακτική ζωή, γιατί νομίζουν ότι έχουν εγκατασταθεί στα νησιά των μακαρίων, ενώ είναι ακόμα ζωντανοί; Αλήθεια, είπε.

Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πολιτείας, (είναι) να αναγκάσουμε τις εξαιρετικές φύσεις να φτάσουν στο μάθημα που προηγουμένως είπαμε ότι είναι το ανώτερο, δηλαδή και να δουν το αγαθό και να ανεβούν εκείνο τον ανηφορικό δρόμο, και, αφού ανεβούν και δουν αρκετά (το αγαθό), να μην τους επιτρέπουμε αυτό που τώρα τους επιτρέπεται.

2. **έν παιδεία:** Αρχικά η λέξη σημαίνει αυτό που πρέπει να μάθει το παιδί, η ανατροφή, η διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Από τον 5^ο, όμως, αιώνα και εξής ως όρος της παιδαγωγικής δηλώνει τη γενική καλλιέργεια (σωματική και πνευματική), που αποτελεί προνόμιο μόνο του ανθρώπου (γι' αυτό άλλωστε και στα λατινικά αποδίδεται με τον όρο *humanitas*). Βάση της παιδείας είναι για τον Πλάτωνα η μουσική (λογοτεχνία,

τραγούδι, καλλιέργεια της καλλιτεχνικής ευαισθησίας) και γυμναστική. Παιδεία είναι η πορεία προς την παιδεία (Πλατ. Όροι 410: *παίδευσις παιδείας παράδοσις*). Συγκεκριμένα, για τον Πλάτωνα παιδεία είναι η στροφή της ψυχής προς την ιδέα του αγαθού, η δύσκολη πορεία από την άγνοια στη γνώση. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η παιδεία έχει τεράστια σημασία για τον φιλόσοφο και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να λειτουργήσει σωστά η πολιτεία.

βελτίστας φύσεις: Φύσις είναι αυτό που ο άνθρωπος δεν μπορεί να κατασκευάσει ο ίδιος, αλλά το βρίσκει να προϋπάρχει. Μπορεί βέβαια με την τέχνη να το συμπληρώσει, αλλά δεν είναι σε θέση να το αλλάξει ουσιωδώς. Φύσις επομένως σε σχέση με τον άνθρωπο είναι τα χαρίσματα και τα ελαττώματα που έχει ως κτήμα του. Για τον Πλάτωνα η φύση παίζει καθοριστικό ρόλο στην εκλογή του άριστου βίου. Με τον όρο «**βελτίστας φύσεις**» ο Πλάτων εννοεί τους ανθρώπους με φυσικά χαρίσματα, όπως υψηλή ευφυΐα, οξύτητα πνεύματος, ψυχικές δυνάμεις, οι οποίοι έχουν ηθική υποχρέωση να ασχοληθούν με την πολιτική και μάλιστα η πορεία των βελτίστων φύσεων προς τη θέαση της Ιδέας του αγαθού επιβάλλεται ως εξαναγκασμός (**ἀναγκάσαι**).

καταβαίνειν: Ο Σωκράτης αναφέρεται στο χρέος των φυλάκων στην ιδανική πολιτεία. Οι φύλακες λοιπόν, αφού θα έχουν εκπαιδευτεί ορθά και θα έχουν φιλοσοφήσει, οφείλουν να κατεβούν στο σπήλαιο, δηλαδή στην πρακτική πολιτική, για να ωφελήσουν με τις γνώσεις τους και την αρετή τους την πόλη ολόκληρη. Ειδικότερα οι φύλακες θα πρέπει, όταν φτάσουν στην ηλικία των 35 ετών, να αρχουν στον πόλεμο και να αναλαμβάνουν αξιώματα που αρμόζουν σε νέους. Όταν γίνουν 50 ετών, τότε πια μπορούν να μοιράζουν τον χρόνο τους ανάμεσα στη φιλοσοφία και στην άσκηση της εξουσίας. Όταν θα έχουν εκπαιδεύσει τους διαδόχους τους θα είναι έτοιμοι πια να φύγουν από τη ζωή και να κατοικήσουν στις νήσους των Μακάρων.

3. Ο Σωκράτης υπενθυμίζει στο Γλαύκωνα ότι σκοπός του Νόμου, τον οποίο προσωποποιεί, είναι η ευδαιμονία όλης της πόλης και όχι μόνο μιας κοινωνικής ομάδας. Βλέπει το δίκαιο από τη σκοπιά του συλλογικού συμφέροντος και εκφράζει κοινωνιοκεντρικές αντιλήψεις για την πολιτική

οργάνωση της πόλης - κράτους. Ο Σωκράτης προβάλλει το γενικό καλό της πολιτικά οργανωμένης κοινότητας ως αγαθό επιβαλλόμενο από τον Νόμο «ὅτι νόμῳ οὐ ... ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι».

Δικαιολογεί την άποψή του ότι δηλαδή οι φιλόσοφοι δεν πρέπει να μένουν μακριά από τα κοινά αλλά έχουν καθήκον, εφόσον έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα γι' αυτό, να θυσιάσουν την προσωπική τους ευτυχία και να προσφέρουν ό,τι είναι δυνατόν για το καλό ολόκληρης της πόλης. Επομένως έχουν ηθικό και σύννομο χρέος να υπηρετήσουν το σύνολο, γιατί αυτό αντιστοιχεί στα γνωρίσματά τους και η καταξίωση της πνευματικής τους καλλιέργειας συμβαίνει μόνο με την άσκηση της πολιτικής τέχνης ως ανώτερης όλων των άλλων και υπηρετικής του συνόλου «Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαῦκων, ... φυλάττειν».

Με δεδομένα τα τελευταία σχόλια του Σωκράτη για τον ηθικό εξαναγκασμό των φιλοσόφων, μπορούμε να δούμε δύο κύριες τάσεις να διαμορφώνονται στην κριτική της σωκρατικής θέσης και επιχειρηματολογίας. Από τη μια η σωκρατική θέση και επιχειρηματολογία, μπορεί να θεωρηθεί δίκαιη με την προϋπόθεση ότι η πολιτεία δίνει όλα τα πνευματικά και ηθικά εφόδια στους φιλοσόφους και τους αναδεικνύει για το έργο αυτό. Εξάλλου με βάση τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας οι φιλόσοφοι, επειδή έχουν οδηγηθεί στην αλήθεια, τους αναλογεί η υψηλότερη θέση «εργασίας», αυτή του άρχοντα, κατά τη λογική ακριβώς που η κατάταξη των ανθρώπων στις άλλες τάξεις εξαρτάται επίσης από τις επιδόσεις τους στην παιδεία που τους παρέχει η ιδανική πολιτεία.

Από την άλλη η άποψή του ότι πρέπει να εξαναγκαστούν οι φιλόσοφοι να αναλάβουν τα ηνία της πόλης με στόχο το συμφέρον του συνόλου δεν μπορεί να θεωρηθεί δίκαιη, αφού, αν εφαρμοστεί, δεν γίνεται σεβαστή η βούληση μιας μερίδας πολιτών, των φιλοσόφων. Πρώτος ο Αριστοτέλης παρατήρησε ότι ο σωκρατικός συλλογισμός χαρακτηρίζεται από αντίφαση, καθώς δεν είναι δυνατόν η ιδανική πολιτεία να ευαγγελίζεται την ευδαιμονία όλων των πολιτών και την ίδια στιγμή να κάνει τους φιλοσόφους δυστυχισμένους αναθέτοντάς τους την πολιτική ηγεσία. Με άλλα λόγια δεν μπορεί να υπάρξει ευδαιμονία μέσα στο κράτος χωρίς την προσωπική ευδαιμονία του κάθε πολίτη.

4.

α. Λάθος

β. Σωστό

γ. Λάθος

δ. Λάθος

ε. Σωστό

5. **επιεικής:** είκος

κατοικία: ἀπωκίσθαι

ντροπή: ἐπιτρέπεται

χειραφέτηση: ἀφιῆ

λέσχη: προειρημένων

φύλο: φύσεις

ιχνηλάτης: ἀφικέσθαι

βωμός: καταβαίνειν

δωρεά: μεταδιδόναι

χρηστός: καταχρῆται

Αδίδακτο κείμενο:

A] Ο Νικίας, μόλις ξημέρωσε, οδήγησε το στράτευμα· οι Συρακούσιοι και οι σύμμαχοι τους όμως τους έκαναν επιθέσεις κατά τον ίδιο τρόπο από παντού, χτυπώντας τους με βέλη και ακόντια. Οι Αθηναίοι βιάζονταν να φτάσουν στον Ασσίναρο ποταμό, αφενός αφού πιέζονταν από την επίθεση πολλών ιππέων και του υπόλοιπου όχλου των πεζών απ' όλες τις μεριές, γιατί νόμιζαν ότι θα είναι κάπως πιο εύκολο γι' αυτούς, αν περάσουν το ποτάμι, και αφετέρου από την ταλαιπωρία και την επιθυμία τους να πιουν. Και μόλις φτάνουν στο ποτάμι, πέφτουν μέσα χωρίς καμιά τάξη πλέον, αλλά επειδή ο καθένας ήθελε να περάσει ο ίδιος πρώτος και οι εχθροί τους επειδή επετίθεντο έκαναν πια δύσκολο το πέρασμα.

B] Γραμματική

ἦκται, βαλοῖεν, βιασθῆτε, ἵππεῦ, πλεῖστα/-ον, διάβηθι, γενέσθαι, ἔσπεπτωκότες, πάντων, χαλεπώτερα.

Γ] Συντακτικό:

τὸν Ἀσσίναρον= ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο ποταμόν

τοῦ ὄχλου= ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική υποκειμενική στο προσβολῆς

κόσμῳ= δοτική που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ἐσπίπτουσι

πρῶτος= επιρρηματικό κατηγορούμενο τάξης-σειράς στο υποκείμενο **τις**

χαλεπήν= κατηγορούμενο του αντικειμένου **διάβασιν**.

2. ἡμέρας γενομένης

3. Εξαρτημένος υποθετικός λόγος με υπόθεση «ἦν διαβῶσι τὸν ποταμόν» και απόδοση το ειδικό απαρέμφατο μέλλοντα «ῥᾶόν τι σφίσι ἔσεσθαι». Πρόκειται για το προσδοκώμενο. Στον ευθύ λόγο τρέπεται ως εξής: «Ῥᾶόν τι ἡμῖν ἔσται, ἦν διαβῶμεν τὸν ποταμόν.»